

V I N N Ý

K M E N

číslo 26

*Občasník Brněnské diecéze
Církve československé husitské*

červenec / 2018

„Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti.“

J 15,5

Obsah

Úvodní slovo (<i>M. Kubíček</i>)	4
Kdo přijímá vás, přijímá mne... (<i>F. Tichý</i>)	5
Jednota bratrská v zápase o náboženskou svobodu (<i>J. Sladký</i>)	8
Výročí konce 1. světové války (<i>M. Kubíček</i>)	11
Malá poznámka ke stoletému výročí vzniku Československé republiky (<i>M. Kubíček</i>)	12
Vzpomínka na 21. srpen 1968 (<i>M. Kubíček</i>)	14
Výročí založení Evropské unie (<i>M. Kubíček</i>)	16
Rozhovor s brněnským seniorem Českobratrské církve evangelické Jiřím Gruberem (<i>M. Kubíček</i>)	18
Rozhovor s Tomášem Trusinou, evangelickým farářem a vedoucím nakladatelství EMAN (<i>M. Kubíček</i>)	20
Doporučujeme... ..	23
Výročí a narozeniny	25
Datový plán	26

Úvodní slovo

Vážení přátelé, sestry a bratři,

uzávěrka tohoto čísla Vinného kmene byla v polovině měsíce července, to znamená v době, kdy je léto rozběhlé naplno se vším všudy, včetně prázdnin, dovolených, výletů, ale i práce na zahrádkách (nám tradičně v tuto dobu, většinou, když chceme někam na pár dnů odjet, začnou houfně padat meruňky, což se nesmí zanedbat, protože škoda meruňky, která není zkapalněna, takže se nejede nikam, navíc je v tomto katastrofálním suchu nutno den co den zalívat...), zároveň jsme se ale tak trochu museli přeorientovat již na podzimní měsíce, protože toto číslo je určeno až k závěrečnému období církevního roku, po kterém už přichází advent.

Je toho totiž v tom čase, kterého se Vinný kmen týká, hodně, a nejde o události jen tak lehce zanedbání hodné. Samozřejmě tou událostí nejvýznamnější je stoleté výročí vzniku Československé republiky. Kdybychom k tomu chtěli každý napsat něco, co vnímáme jako důležité, nebylo by to číslo tohoto „občasníku“, ale zvláštní a rozsáhlý sborník, na což si jen stěží troufneme; ale samozřejmě tuto událost mlčením jen tak nepřejdeme.

Těch kulatých výročí je ale víc a každé z nich má svůj význam. Tak například v listopadu je to sto let od konce První světové války, té, o které se řada lidí domnívala, že logicky musí být už tou válkou poslední, protože lidstvo přece už těmito zkušenostmi docela zmoudřelo; to „docela“ tam sice sedí, ale místo ke zmoudření se to ubírá, obávám se, poněkud jiným směrem...

Beru to tak trochu na přeskáčku a vracím se k dalšímu kulatému výročí – padesát let od 21. srpna 1968. Smutné výročí, které v našem národě zanechalo velikou jizvu, anebo vneslo spíš těžkou infekci, jejichž následků jsme se nezbavili dodnes...

Ale pak zde také bude výročí, které určitě stojí za to připomenout právě vzhledem k křesťanským tradicím našeho národa – hned v samém počátku nové svobodné republiky vznikla Českobratrská církev evangelická. Toto výročí se sice týká již dalšího čísla našeho časopisu, určitě se o něm potom ještě blíže zmíníme, ale protože tak úzce souvisí se vznikem republiky, budeme se mu věnovat i teď, a sice v rozhovoru se dvěma zajímavými osobnostmi této nám blízké církve.

No a samozřejmě nebudou chybět ani obvyklé rubriky, jako například biblické zamyšlení atd. atd.

Přeji za celou redakci vše dobré, přátelé, hodně Božího požehnání a příště se s Vinným kmenem setkáme zase až na prahu nového církevního roku, na prahu adventu.

Za redakční radu Vinného kmene

Miroslav Kubíček

KDO PŘIJÍMÁ VÁS, PŘIJÍMÁ MNE...

*Matouš 10,40-42
a Jeremjáš 28*

To když Ježíš svolal zkraje týdne narychlo učedníky na pracovní poradou, ještě zdaleka netušili, oč běží. „***Zítř se jde do terénu, chlapci. Jděte a kažte, že se přiblížilo království Boží.***“

Začalo jim to docházet, až když přidával další a podrobnější instrukce a postupy (zápis z porady provedl br. Matouš v celé 10. kapitole). Jděte ke ztraceným ovcím, kažte, uzdravujte, očišťujte, neste pokoj. Všechno zadarmo. Když se postaví proti vám, neboj-

te se a nedělejte si starosti. Dostali jste moc nad nečistými duchy a vždycky vám bude dáno, co máte mluvit a dělat.

Chvilé nechápavého ticha... Cože, my? Tak brzo? Ještě nejsem, Pane, připraven! Mám slabou víru, bojím se chyb a selhání. Neumím se modlit, v teologii se ztrácím a církevní řády neznám, s lidmi to neumím a autoritu nemám. To je moc velká odpovědnost! Z porady Boží odcházíme se smíšenými pocity...

KDO PŘIJÍMÁ VÁS, PŘIJÍMÁ MNE.

To je zaslíbení pro ztracené a znovuoslovené ovce, ale mrazí mě při pomyslení, že to máme být – já, my, církev, jejímiž ústy chce Kristus mluvit a jejími skutky konat své dílo. Budete mi svědky. Tohle poslání přináší velké nároky – na pravdivost, věrohodnost, upřímnost a jen z milosti můžeme doufat, že soud, který jak známo začne nad domem Božím, bude shovívavý.

V obleženém Jeruzalémě proroka Jeremjáše a právě v Hospodinově domu bylo víc takových, kteří živilí v lidech falešné naděje. „**Dávám Babylonu rok, maximálně dva!**“ Kdežto Jeremjáš nosí na krku kládu jha a zvěstuje zkázu. Drsná pravda Božího soudu ústy proroka se jen těžko poslouchá a Judejci tomu nechtějí (nebo nemohou?) porozumět, proroky zabíjejí a vyhánějí. Zde platí i obrácené: kdo vás odmítá, odmítá mne.

„**Jak jste nechápaví!**“ volal později Ježíš, když se mnohokrát snažil vysvětlit, proč musí Mesiáš trpět a zemřít. Mnozí ho opustili pro tu „hroznou řeč“, byli příliš zahledění do klamných představ o zachránci triumfujícím. „**Dávám Římanům rok, maximálně dva!**“ volají lžiproroci a Judejci opět nechtějí (nemohou?) porozumět tajemství cesty Beránka obětovaného.

Co my máme vyřídit, je mnohem radostnější: ne soud, ale milost a pokoj v Kristu vzkříšeném. Naše eu angelion. Možná dnešní posluchači zase nechtějí (či nemohou?) porozumět, to ale

není tak úplně naše věc a není to našťestí jen na nás. Většinu díla v lidském srdci koná Duch a my k tomu můžeme občas něco přikotkat.

Nekárejme lidi, že nechtějí víru (tohle právo jim Bůh nechal) a nemají rádi církve (za to si může sama a běda jí, že zatarasila mnohým cestu). Nekárejme ani naše děti, že nejsou v kostelích. Víra není dědičná, je jen nakažlivá. Tak jsme asi byli málo nakažliví!

KDO VÁS PŘIJÍMÁ... Když vaše slovo víry někdo přijímá, je to zázrak Boží a ne vaše zásluha. Když se mi vysmějí (jako Pavlovi v Aténách), můžu být rád, že dnes za víru nemusím sedět v kriminále. Že můžu Ježíšovi trošku a nedokonale sloužit, není na metál, ale nezasloužená milost. Ani 100 let církve není důvod k sebeshlížením (nebude doufám ohňostroj?), jen k tiché užaslé vděčnosti za mírnost Boží.

Porada končí, instrukce všichni máte. Ještě tu pravomoc nad nečistými duchy...

Modlitba:

Pane, pokorně ti dáváme svoje slabosti a selhání, hřích, když jsme se svévolně minuli s tvou vůlí. Vděčně očekáváme tvé milosrdenství. Odpusť svému lidu v církvích nevěru i malověrnost a pomáhej mu, ať i v dnešní době je před tebou i lidmi pravdivý a věrohodný.

Uzdravuj rány, které jsme způsobili a přiveď k sobě ty, kterým jsme cestu pokazili. Dávej se poznat bloudícím a hledajícím a z nás k tomu vychovej dobré svědky.

Amen

František Tichý
farář v Jihlavě

Jednota bratrská v zápase o náboženskou svobodu

Jiří Sladký

Je známo, že Jednota bratrská v předbělohorském období byla v úpadku. I její přísné požadavky dávno ustoupily tlaku doby. „To je vidět i z toho, že mezi sebe přijala Petra Voka z Rožmberka, který byl velmi vratkých mravů, často pořádal hostiny, oslavy, tance, rád pil a miloval umění, které bylo zcela okultní, obrazy kupoval za ohromné sumy peněz, zval k sobě významné světové alchymisty a vůbec zůstával starým člověkem.“¹

Stav církve zarážel i mnohé bratrské kněze, proto někteří z řad mladších kněží podali svým starším memorandum, ve kterém požadovali spojení s evangelickou církví tak, aby nedocházelo ke zbytečnému vyhazování finančních i lidských zdrojů. V podobném duchu se nesla i literární činnost Bratří v tomto období. Většinou vydávají knihy v takových úpravách, aby dobře posloužily i evangelickým kolegům. Dokonce mladý Komenský „přímo utajil své autorství, aby byl i mezi evangelíky slyšet, když na základě bohaté literatury, kterou mu poskytla knihovna Žerotínova, r. 1617 psal svůj objemný Retuňk proti Antikristu.“²

V tomto období rovněž bylo jasné, že fanatičtí katolíci nikdy neuznají náboženskou svobodu danou Rudolfovým Majestátem. Kromě literárních útoků, zmíněných v předchozím článku³, docházelo z katolické strany k násilné protireformaci. Například v roce 1615 římsko-katolický biskup Dietrichstein koupil Chropýň u Kroměříže a hned zavřel tamní sbor i bratrskou školu, nechal zbořit modlitebnu a násilnou misí převáděl poddané na římskou víru.

¹ LOULA D., *Studna lásky k pravdě*, Praha 2012, s. 110.

² ŘÍČAN R., *Dějiny Jednoty bratrské*, Praha 1957, s. 354.

³ Viz blíže SLADKÝ J., *Jednota bratrská v předbělohorském období*, in: *Vinný kmen* č. 25, Brno 2017, s. 11-13.

„Tu nešlo o výbuchy několika jednotlivých horlivců,... Bylo patrné, že jde o pokračování v plánu, zdrženém před několika roky neshodou v habsburském rodě.“⁴

V tuto dobu totiž na českém trůně nesedí císař Rudolf II., jelikož ten byl již roku 1611 donucen rok před svou smrtí Matyášem k abdikaci. Problémy v habsburském rodě tedy byly překonány. Katolíci povzbuzeni těmito úspěchy si začali počínat stále bezohledněji. Správu českých zemí tehdy vedli fanatičtí katolíci Zdeněk Lobkovic, Jaroslav Bořita z Martinic a Vilém Slavata. Docházelo ke stále brutálnějšímu porušování náboženských svobod daných Majestátem, k zavírání nekatolických sborů, škol, k omezování činnosti nekatolíků obecně.

Českým nekatolíkům nezbývalo nic jiného než odboj. Proto byl do Prahy v květnu roku 1618 svolán sněm, který za rušitele míru v zemi zcela právem označil katolické místodržící. Nejen evangelíkům, ale i Bratřím, zvláště Václavu Budovcovi z Budova, došla trpělivost. Dne 23. května ztrestali Slavatu i Martinice vyhozením z oken kanceláře na Pražském Hradě. České stavovské povstání tak vypuklo v plné síle. Zvoleno bylo třicet direktorů a jezuité byli vypovězeni ze země jako podněcovatelé nepokojů. Jejich chrám v Klementinu byl roku 1620 dán do užívání Jednotě bratrské. Především zásluhou Bratří byl za českého krále zvolen Fridrich Falcký⁵, který přijel do Prahy 31. října 1619. Na jeho korunovaci se podílel i bratrský biskup Jan Cyril. V této chvíli vše vypadalo na vítězství reformace v Čechách.

Jistěže pod vlivem nového dvora v Čechách zesílil kalvinismus. Tak třeba svatovítská katedrála měla být „upravena“ na dvorský zámecký chrám především likvidací soch a obrazů. S tím nesushlasili především Bratří, kteří trvali na „zachovávání bratrských obyčejů při večeři Páně, kdežto někteří páni, i Budovec, zasedli s králem po falckém způsobu, aby večeři Páně požívali sedíce

⁴ ŘÍČAN R., Dějiny Jednoty bratrské, s. 354-355.

⁵ K důvodům jeho zvolení viz blíže TAMTĚŽ, s. 356-357.

a s chlebem místo hostie. Nebylo ovšem pochyby, že vliv kalvínského krále a jeho manželky i dvora bude aspoň spoluutvářet, ne-li jednoznačně určovat, ráz české církve.“⁶

Nicméně tato vláda trvala necelý rok. České povstání mělo celou řadu slabostí⁷, až nakonec nešťastná bitva na Bílé hoře učinila konec všem nadějím na náboženskou svobodu v Českém království. Václav Budovec spolu s dalšími příslušníky Jednoty bratrské byl popraven na Staroměstském náměstí 21. června 1621. „Karel starší ze Žerotína zůstal na Moravě a chránil své spolubratry, zejména kněze, jež kryl na svých statcích.“⁸

Po Bílé hoře nastalo hromadné násilné obrácení do Římsko-katolické církve. Dělo se tak všemi dostupnými prostředky jako např. zabírání kostelů, modliteben, sborů i škol, násilné pohánění ke katolickým bohoslužbám, zabavování knih, pokuty, vězení, bití a další všemožné týrání.⁹ Obnovené zřízení zemské z roku 1627 (pro Moravu pak bylo vydáno roku 1628) dovolovalo jen jediné náboženství – totiž římsko-katolické. Všechny ostatní konfese byly zakázány. Je tedy zřejmé, že ti z Bratří, kteří mohli odejít do emigrace, se již chystali na cestu. To však již bude obsahem třetí části našeho vyprávění.

⁶ TAMTÉŽ, s. 357.

⁷ K problémům českého povstání podrobněji KAŇÁK M., PEŠKOVÁ O., Čechové a křesťanské náboženství, II. díl., Praha 1953, s. 145-146.

⁸ ŘÍČAN R., Dějiny Jednoty v přehledu, in: Jednota bratrská 1457-1957, sborník k pětistému výročí založení, Praha 1956, s. 86.

⁹ Viz blíže ŘÍČAN R., Dějiny Jednoty bratrské, s. 360.

Výročí konce I. světové války

Když začala 28. července 1914 první světová válka, odjížděli první rekruti se zpěvem a nevídaným optimismem, s vizí, že do září budou doma. Nakonec ten do té doby největší světový válečný konflikt trval něco přes čtyři roky, zmobilizováno v něm bylo přes 60 milionů vojáků, víc jak 9,5 milionu jich padlo, navíc je nutno připočítat miliony zahynuvších civilistů, miliony zmrzačených a pomínout nelze ani epidemii španělské chřipky, která s koncem války vypukla a vyžádala si další miliony zemřelých.

V průběhu roku 1918 bylo čím dál jasnější, že Ústřední mocnosti (tedy především Rakousko-Uhersko a Německo) nemohou válku vyhrát. Německo sice v polovině července zahájilo na západní frontě novou ofenzívu, ale téměř okamžitě bylo nuceno ustoupit. Následně bylo vytlačováno z dalších a dalších obranných pozic. Ani za těchto okolností se ale Německo a Rakousko-Uhersko nebylo schopné shodnout na jednotné mírové iniciativě, 30. října podepsali příměří Turci, rakousko-uherská vojska opouštěla ve zmatku Balkán, Maďaři opustili frontu na Piavě, a tak dne 3. listopadu byla přijata nabídka rakousko-uherského velení na uzavření příměří. To však již habsburská monarchie de facto neexistovala...

Německo přišlo s nabídkou příměří již 4. října (adresovalo ji prezidentu Wilsonovi), ale nebylo připraveno splnit jeho podmínky. A tak až když na přelomu října a listopadu vypukla vzpoura v německém válečném loďstvu, nepokoje v Berlíně a Mnichově, císař Vilém II. abdikoval. Podmínky bezpodmínečné kapitulace Německa byly podepsány 11. listopadu 1918 v Compiègne francouzským generalissimem Ferdinandem Fochem a německým poslancem za katolickou stranu Centrum Mathiasem Erzbergerem.

Tím skončil konflikt, kterému se v té době říkalo Velká válka. Název I. světová dostal za známých okolností až později...

Miroslav Kubíček

Malá poznámka ke stoletému výročí vzniku Československé republiky

Sto let od vzniku naší republiky (tedy Československé) je samozřejmě trapné odbýt letnou zmínkou. Ale rozepisovat se o něm, co daleko lépe umí jiní, povolanější, by bylo ještě mnohem trapnější. A tak se opět obrátím k těm povolanějším.

Po letech mne to přimělo vyjmout z knihovny knihu již (žel) dlouho neotevřenou – Masarykovu Světovou revoluci. Kdo by měl zájem, moc doporučuji, je to nesmírně zajímavé a důležité počtení. Masaryk kapitolu po kapitole velmi podrobně popisuje své snažení, zkušenosti a závěry s tím spojené, počínaje jarem roku 1914, až po návrat do svobodné vlasti (včetně hlubokých souvislostí a důsledků, jak se mu v té době jevily). Místo toho, abych opsal pár údajů či fráží o vzniku ČSR, uvedu raději dva citáty z této knihy:

„Obnovení naší politické samostatnosti ve formě demokratické republiky je přirozeným důsledkem a pokračováním našeho vývoje. Ztráta naší samostatnosti, podrobenost cizí dynastii a jejímu protičeskému režimu připravovaly nás pro republiku a demokracii; cizí dynastie, cizí vojsko, odcizená šlechta a vnucená církev odcizily nás monarchismu a jeho hlavním institucím. Zdůraznil jsem, jak jsme takto svým historickým vývojem byli odkázáni na republiku a demokracii.

Avšak náš vývoj nás připravil na demokracii a republiku i pozitivně; naší reformací položeny základy moderní humanity a tudíž i demokracie. Palacký v reformaci vyzdvihl význam naší Církve Bratrské, že svou mravní hodnotou předstihla všechny ostatní církve a pokusy o reformu. Zakladatel Bratrství zavrhoval veliké násilí a podle dané situace nejen stát, nýbrž i církev; postřehl takto dobře podstatu středověké theokracie, to intimní spojení státu s církví.“

A ještě ze samotného závěru knihy; podobně jako v předchozím citátu, i zde je zřetelné to známé Masarykovo, že otázka česká je otázkou náboženskou:

„V Rakousku svobody svědomí nebylo; v naší demokratické republice opravdová svoboda svědomí, tolerance a uznávání dobrého a lepšího musí být nejen kodifikována, nýbrž také praktikována a to ve všech oborech veřejného života. Je to požadavek národní, požadavek daný naším vývojem historickým; Palackého filosofie našich dějin hodnotí České Bratrství jako jejich vrchol: čisté křesťanství, tedy učení Ježíšovo a jeho přikázání lásky, je závětí otce národa a našich dějin – demokracie je politickou formou lidskosti. Tolerancí se vyvineme z habsburské theokracie v demokracii. Ježíš, ne Caesar, opakuju – toť smysl našich dějin a demokracie.“

Já vím, že dnes je zapotřebí vnímat spoustu z toho z jiného pohledu a v jiných souvislostech. Doba je jiná. Ale jsou zásady, pravidla, principy, které mají platnost stále a je třeba se jich – byť s ohledem na současné podmínky a okolnosti – stále držet.

Miroslav Kubíček

T. G. Masaryk

první prezident Československé republiky

Vzpomínka na 21. srpen 1968

„Bylo léto, horké léto, tak, jak léto má být...“ – to byla jedna z písniček, které jsme tehdy slýchávali z rozhlasu div ne každý den. Bylo nám tehdy šestnáct, a – slovy úplně jiné písničky – **„život tančil kolem nás a zdál se bez nároků“**. A všechno tehdejší dění nás v optimismu ze všech sil podporovalo a utvrzovalo. Byli jsme nadšenými čtenáři novin (především Literárních Listů, Reportéra a podobných periodik), poznali jsme literaturu, o jejíž existenci jsme do té doby neměli ani tušení, spolu s tím hudbu, filmy, výtvarno... Ale hlavně jsme si užívali prázdnin!

Jednou večer jsme seděli před naším domem na složených betonových panelech, parta z ulice, s kytarou, vůbec se nám nechtělo jít spát. Bylo možná po jedenácté v noci, kdy nás zaujalo monotónní tlumené hučení, které se čím dál víc šířilo prostorem. Víc jak polovina oblohy směrem od východu byla téměř souvisle pokryta světly letících letadel a pomalu se to šinulo směrem na západ. Nic takového jsme nikdy neviděli. Ale nelámali jsme si tím v tu chvíli hlavu a šli spát. Bylo krátce před půlnocí 20. srpna 1968...

Moje žena dobře ví, jaký jsem měkkota, že mě dokáže rozbřčet každá pitomost. Zvlášť teď, ke stáru. Ale tohle si s sebou táhnu už od té chvíle a dodnes to mám před očima tak zřetelně, jako by to včera bylo.

No a pak bylo ráno...

V pět hodin nás vzbudil telefon a od té chvíle jsme seděli u rozhlasu. Před večerem dorazili i k nám do Třebíče a pak téměř po tři dny v jednom zátahu jezdil po hlavní silnici kolem naší ulice tank za tankem, auto za autem. Aby nezůstalo v celé zemi ani jediné místečko, na které by ruská noha nevstoupila. Jich zkrátka mnoho!

Tehdy ještě nikoho ani v nejmenším nenapadlo, že tento den není jenom okupací, nenávistným činem agresora ochotného zlikvidovat co nejrychleji jakýkoli projev svobody, ale že je to také počátek obrovské mravní a duchovní zhouby našeho národa. To se začalo projevovat velice brzy, ostatně právě z toho důvodu se už pár měsíců na to, v lednu 1969, upálil Jan Palach. No a při prvním výročí Srpna, v roce 1969, to už do našich lidí nestříleli sovětští okupanti, ale naši soudruzi z Lidových milicí. Ale to už jsme okupaci směli říkat jen „bratrská internacionální pomoc“.

A pak postupně zmizely ty knížky, hudba, filmy a další, protože, jak s razancí sobě vlastní prohlásil nový první tajemník ÚV KSČ: „Nech zhyne, čo je oportunistické!“

Někdy v září 1968 přemýšlela moje maminka, jak dlouho tady ti okupanti asi tak budou. Tehdy jsem ji utěšoval, že za nedlouho bude padesáté výročí vzniku republiky, a do té doby už určitě budou pryč. Maminka se skoro zděsila, že tak dlouho.

Byli tady víc jak dvacet let...

Miroslav Kubíček

21. srpen 1968

Výročí založení Evropské unie

Již od začátku padesátých let XX. století byly snahy o vytvoření společenství evropských zemí, na bázi bezpečnostní a hospodářské spolupráce. Po řadě předcházejících pokusů a snah k tomu došlo až o více jak čtyřicet let později – dne 1. listopadu 1993 vstoupila v platnost Maastrichtská smlouva, čímž byla formálně založena Evropská unie.

Připomeňme si v souvislosti s tímto výročím alespoň základní cíle a hodnoty EU:

Cíle:

- prosazování míru, hodnot, na nichž je založena, a blahobytu občanů;
- zajišťování svobody, bezpečnosti a spravedlnosti bez omezení vnitřními hranicemi;
- udržitelný rozvoj, který se opírá o vyvážený hospodářský růst a cenovou stabilitu, vysoce konkurenceschopná tržní ekonomika s plnou zaměstnaností a sociálním pokrokem a ochrana životního prostředí;
- boj proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci;
- podpora vědecko-technického pokroku;
- zvyšování ekonomické, sociální a územní soudržnosti a solidarity mezi členskými státy;
- respektování kulturního bohatství a jazykové rozmanitosti členských států;
- vytvoření hospodářské a měnové unie, jejíž měnou je euro.

Hodnoty:

- lidská důstojnost;
- svoboda;
- demokracie;
- rovnost;
- právní stát;
- lidská práva.

Česká republika se zavázala sdílet a naplňovat tyto cíle a hodnoty svým vstupem do EU při jejím pátém rozšíření, 1. května 2004.

Miroslav Kubíček

Rozhovor s brněnským seniorem Českobratrské církve evangelické Jiřím Gruberem

V letošním roce si připomínáme nejenom sto let od vzniku Československé republiky, ale s tím zároveň i sto let od vzniku Českobratrské církve evangelické. Vznikla, což snad ani není třeba připomínat, sloučením dvou protestantských církví, povolených tolerančním patentem. Co zásadního se, podle vás, v souvislosti se vznikem republiky pro církve změnilo?

Čeští evangelíci toužili po sjednocení již řadu let předtím, ale nebylo jim to ve Vídni povoleno. Česká reformace (Hus, Komenský) a Česká konfese (1575) byla česky mluvícím evangelíkům bližší než Luther a Kalvín včetně rozdílů, které způsobily rozdělení světové reformace na dvě větve (luterskou a reformovanou). Už to, že museli po tolerančním patentu volit pouze jednu z těchto dvou konfesí, pro ně bylo omezující. Velký ohlas mělo dědictví Jednoty bratrské, která však nemohla být obnovena.

Vznik republiky znamenal pro české evangelíky příležitost spojit své síly a nabídnout národu možnost, aby se vrátil k reformačním kořenům, které ho kdysi formovaly. A skutečně tehdy do Českobratrské evangelické církve vstoupilo asi osmdesát tisíc nových členů, i když očekávání byla ještě větší. I když v rakouské říši dosáhla evangelická církev po protestantském patentu (1861) rovnoprávného postavení s církví římskou, její rozdělení na větev luterskou a reformovanou a navíc ještě českou a rakouskou, znamenala oslabení jejího vlivu. Nyní bylo možné oslovit celý český národ a navázat tak na jeho kdysi slavnou reformační historii. Nemálo k tomu přispěla i skutečnost, že první prezident nového státu k evangelické církvi z vlastního rozhodnutí v roce 1880 přestoupil, i když své členství později zvláště nezdůrazňoval. Pravidelně však platil salár a jeho děti byly v ČCE konfirmovány. Český národ se ovšem k evangelické víře ve větší míře nevrátil a mnoho lidí sice z římské církve vystoupilo (cca 1 milion), ale k žádné jiné víře a církvi se nepřihlásilo. Velká část však vstoupila do nově vznikající církve československé.

Evangelíkům v nově vzniklé republice se nakonec nepodařilo vytvořit jednotu ani na základě národnostním ani věroučným. Slezská luterská církev se k ČCE nikdy nepřipojila, podobně jako církve probuzenecké (dnešní Církev bratrská a Jednota ochranovská). Německy mluvící evangelické (převážně luterské) sbory vytvořily vlastní církve a jejich kontakty s českými evangelíky byly minimální. Po roce 1945 však předaly své kostely a fary ČCE.

Co podle vás bylo důležité pro vztah ČCE s novým samostatným státem tehdy, a jaká je situace dnes, po sto letech? (Eventuálně, ale to už nechávám na Vás, jak se ČCE vypořádává s novou situací – s odlukou od státu a s problémy s tím souvisejícími.)

Vztah sjednocené církve a nového státu byl nový zejména ve svobodě, kterou církev díky vzniku republiky pro své působení získala a dobrá spolupráci mezi státem a církví v oblasti školství a sociální práce. Za Rakouska – zejména v letech válečných – vládla cenzura a povinná byla i politická loajalita. Představitelé církve se museli modlit za vítězství rakouských vojsk a děkovat za potopení spojeneckých lodí, ačkoli v srdci byli vlastenci a tajně přáli našim legiím. Teprve v novém státě mohli svobodně projevit své city a sympatie a přihlásit se tak ke své víře a národu. Na druhé straně si církev už neměla na co stěžovat a nač se vymlouvat. Všechna konfesionální a národnostní omezení padla, podobně jako v roce 1989.

Z lidského pohledu záleželo nyní pouze na církvi, jak této nové historické možnosti využije a zda svou příležitost nepromarní. V tom je situace po roce 1918 podobná s tou naší. S tím rozdílem, že je nás dnes mnohem méně a národ od nás již mnoho nečeká. Ale není tu pouze ono lidského hledisko. I když statistická prognóza napovídá, že v příštích letech se řada našich sborů bude muset sloučit a některé kostely uzavřít, zůstává naděje, že českobratrská církev spolu s ostatními církvemi uchová evangelium v živé podobě a bude ho moci nabídnout těm, kteří poznají prázdnotu života, který stojí pouze na úspěchu a pohodlí.

Jiří Gruber, senior ČCE v Brně

Rozhovor s Tomášem Trusinou, evangelickým farářem a vedoucím nakladatelství EMAN

Již dlouhou řadu let vedeš nakladatelství EMAN, nejprve v Heršpicích u Slavkova, pak v Benešově. Kolik přibližně titulů jsi už vydal, a podle čeho si je vybíráš?

EMAN začínal jako záměr, který jsme vymysleli kdysi se Štěpánem Hájkem, t.č. kolegou v Brně Husovicích. Nejprve to byl skromný samizdat, kde jsme chtěli vydávat spíše teologické věci, které za komunistů neprošly. Po převratu jsem si opatřil nakladatelskou živnost jako přívažek k farářování. Nejprve vycházely věci, které byly nachystané v samizdatu – např. starozákonní dějeprava pro dospělé: Bojovníci a trpitelé od Milana Balabána. Během devadesátých let vyšly např. i „spisy“ brněnské filosofky a teoložky Boženy Komárkové, která od krize, již znamenal Mnichov, promýšlela zgruntu otázku demokracie, lidských práv a jejich souvislosti s biblickým poselstvím. Díky editorské péči manželů Šimsových vyšlo šest tematicky zaměřených knížeček knižně nepublikovaných textů.

Posléze se otevřela možnost spolupráce s nizozemskou nadací pro budování sborů ve východní Evropě (SKGO). Soustředili jsme se zejména na oblast biblické teologie, v níž jsou nizozemští vykladači mistry od dob Kornelise Miskotteho. Od něj vyšla obsáhlá srovnávací studie Edda a Tóra, v níž už před válkou rozpoznal, jak rychle může naletět církev nacismu, pokud zapomene, že Otec Ježíše Krista je Bohem Abrahamovým, Izákovým a Jákobovým. Při čtení až mrazí, jaké se občas nabízejí současné paralely. Na judaismus je orientován i Karel Deurloo, od nějž vyšla čtenářsky vděčná studie Exodus a exil. A pak samozřejmě Hospodinem obdarovaný vypravěč Nico ter Linden, jehož řada převyprávění biblických knih Povídá se... se v Nizozemí stala bestsellerem a i u nás má slušný ohlas. Málokdo dokáže pouhým vyprávěním otevřít svět biblických příběhů jako on.

Vydáváme i řadu kázání od různých kolegů. Vždycky mi přitom jde o aktuální, něčím svébytné a přitom dnešnímu člověku otevřené zvěstování. Dále knihy vzpomínek, lokální kroniky, edice korespondence. A potom různé speciálnější projekty jako např. ilustrace Ivana Urbánka k příběhům biblického Josefa (cosi jako tužkou kreslený předchůdce komiksů), kázání Štěpána Hájka o Jonášovi s ilustracemi Mariky Bumbálkové, kde se ilustrátorce podařilo vytvořit vlastně rovnocennou výkladovou linii. Loni na podzim vyšel výbor z „bohoslužeb v hospodě“ 100x Desert. Jak vidíš, mají u EMANa brněnští autoři výrazné zastoupení. Je to samozřejmě tím, že až do r. 01 jsem působil v Heršpicích u Slavkova, a kontakty tehdy navázané se daří udržovat a rozšiřovat.

Brněnský autor, zesnulý farář a religionista Milan Mrázek, byl také prvním autorem poetické řady Otisky. Vydáváme tu opět sbírky začínajících či neznámých tvůrců, nicméně např. sbírka Jana Škroba Pod dlažbou se loni dostala až do finále Magnesie Litery v kategorii objev roku. Jsem za to rád, zejména kvůli tomu, že Honza Škrob dokáže spojit naléhavé duchovní či vztahové otázky s problémy ožebračování, násilnictví či pohrdání, které prožívá celá společnost.

A s Janem Škrobem se dostáváme k poslednímu nakladatelskému počínu, kterým je měsíčník Protestant. Orientovaný na duchovní i společenské záležitosti se především snaží držet linii křesťanské otevřenosti v době, kdy mnoho církevních představitelů sází na tradicionalismus a kristovsky provokativní nepřizpůsobivost a demokraticky orientovanu občanskou odpovědnost zaměnilo za modly národovectví a obrany tzv. tradičních křesťanských hodnot, které s následováním Krista a jeho osvobodivou milostí nemají moc společného.

Narazil jsem na informaci, že přesídluješ do Prahy. Bude i odtud EMAN pokračovat jako doposud? A plány do budoucna?

Do Prahy se letos v létě skutečně stěhujeme, na Staré Město k Salvátoru. EMANa si samozřejmě беру sebou. Vydali jsme už nějakých 120 titulů, a zdaleka ne všechny lze označit za bestsellery, takže skladové zásoby jsou bohaté. Nicméně pokračovat hodlám dál, dokud to farářské, resp. rodinné kapacity dovolí. S Alenou Wagnerovou (taky původně z Brna) dokončujeme výbor z válečné korespondence Karla Hiršla, zakladatele odbojové skupiny Předvoj, jejíž jádro vzniklo v prostředí evangelické mládeže. A hned potom bude na řadě další Povídá se..., tentokrát příběhy soudců, Saula, Davida, Šalomouna a proroků Eliáše a Eliši. A také chystáme další výbor textů z pozůstalosti Marie Stryjové, pozoruhodné spisovatelky s volyňskými kořeny. Málokdo umí prostřednictvím krátké promluvy charakterizovat postavy tak jako ona. V 60. letech (!) prý redakce její tvorbu odmítaly, prý že je moc moderní.

Čtenářům Vinného kmene přeji, aby čerpali dobrou mízu, a pokud při tom šáhnou po něčem z emanské produkce, snad nebudou zklamáni.

Za oba rozhovory velmi děkuji.

Mirek Kubíček

Mgr. Tomáš Trusina je nejen farář ČCE, ale je také vydavatelem knih – nakladatelství EMAN. Některé z jeho vydaných knih máme k dispozici na Lipové.

Doporučujeme...

Z nabídky nakladatelství EMAN vybíráme :

Nico ter Linden, KRÁL NA OSLU

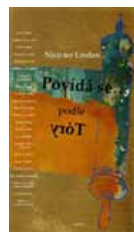
Vyprávění z novozákonních evangelií.

Příběhy z Nového zákona vypráví autor desetiletým a starším dětem. Najdete tu nejznámější podobenství O marnotratném synu, O rozsévači, O nemilosrdném služebníkovi, příběhy o tom, jak Ježíš chodil po vodě, jak uzdravil malomocného nebo jak se pozval na návštěvu k Zacheovi. Uslyšíte též modlitbu Otče náš a její výklad, i další Ježíšova slova o milosrdenství a vztahu k bližním. Celé vyprávění rámuje velikonoční a vánoční příběhy.

Světlem biblických příběhů provádějí malé čtenáře evangelisté Matouš a Lukáš, z jejichž rozhovorů také pochopíte, jak někdy nesnadným vyprávěním rozumět a proč se vlastně do evangelií a do Bible dostaly.

Nico ter Linden, POVÍDÁ SE... PODLE TÓRY

V novém přepracovaném a doplněném vydání vychází převyprávění biblických příběhů pěti knih Mojžíšových od známého nizozemského vykladače a vypravěče. Autor před čtenářem otevře kompletní bohatství a sílu příběhů stvoření a praotců a nově přidává příběhy o vyvedení z otroctví egyptského a cestě pouští do zaslíbené země. Poutavost vypravěče, který podle mnoha ohlasů vrátil biblické příběhy současnému člověku, plyne z jeho poučenosti o zvláštlosti hebrejského vyprávění či vykladačském přístupu rabínů, ale i z toho, že své čtenáře nemoralizuje za to, že světu biblických vyprávění hned nevěří a nerozumí.

Pavel Rejchrt, LYRIKA LITER

Vydání experimentální poezie, kterou autor tvořil v první polovině 70. let stranou oficiálních literárních proudů. Svými nelítostnými průzkumy, ironizujícími rozklady i překvapivými novotvary usiluje pomoci slovům, aby se „sbírala z kalamity“ a tvořivě se brání marasmu znehodnoceného jazyka. Čtyřicet let staré výboje se překvapivě živě setkávají i s dnešní nouzí a zprostředkují svěží čtenářskou zkušenost každému, kdo trpí současným zacházením s jazykem.

Kornelis H. Miskotte, BIBLICKÁ ABECEDA

Eseje holandského biblisty o východiscích a základních liniích biblického myšlení. Autor při svém výkladu naslouchá M. Buberovi a dalším židovským vykladačům.

Jaroslav Vitek, PŘIJMI NÁS JEŠTĚ I DNES

Modlitby z Blahoslavova domu

Výběr ze vstupních modliteb k bohoslužbám po celý církevní rok. Pozvání pro ty, kdo hledají, s čím se postavit před Boží tvář, i vítaná změna pro ty, kdo hledají inspiraci (nejen) při přípravě k bohoslužbám. Určeno návštěvníkům bohoslužeb, necírkevním zájemcům i kazatelům.

Narozeniny a výročí

Gabriela Zemčíková – 26. října (35 let)
ekonomicko – administrativní pracovník DR

Blahopřejeme

Datový plán

Srpen

- 28.7 až 4. 8. – setkání mládeže v Přibyslavi
- 4. až 11. 8. – setkání dětí ve „Vápenné“
- 11. až 18. 8. – setkání dětí v Přibyslavi
- 24. 8. – jednání Diecézního revizního finančního výboru

Září

- 1. 9. – kurz základů teologie
- 3. 9. – zasedání Diecézní rady
- 6. 9. – vikariátní konference duchovních Brno
- 8. 9. – zasedání Ústřední rady
- 13. 9. – vikariátní konference duchovních Vysočina
- 15. 9. – pouť do Hodonína
- 16. 9. – partnerská neděle – sbírka Essen
ekumenická neděle
- 18. 9. – vikariátní konference duchovních
Východní Morava
- 21. 9. – jednání Diecézního revizního finančního výboru
- 27. až 30. 9. – celocírkevní setkání mládeže v Plzni

Říjen

- 1. 10. – zasedání Diecézní rady
- 4. 10. – vikariátní konference duchovních Brno
- 6. 10. – kurz základů teologie
- 8. 10. – generální synoda duchovních a kazatelů CČSH
- 13. 10. – zasedání Ústřední rady

- 16. 10. – vikariátní konference duchovních
Východní Morava
- 20. 10. – vzdělávání pro statutáře NO
- kurz pro mladší animátory
- 26. 10. – jednání Diecézního revizního finančního výboru
- 28. 10. – bohoslužby v Hradci Králové
- rozhlasový přenos bohoslužeb
z Prahy - Holešovic

Listopad

- 2. a 3. 11. – Podzimní kuropění – Diecézní setkání dětí
- 3. 11. – Slavnost světla v Prostějově
- 5. 11. – zasedání Diecézní rady
- 8. 11. – společná vikariátní konference duchovních
- jednání Teologického poradního sboru
- 9. až 11. 11. – setkání rodin
- 10. 11. – zasedání Ústřední rady
- 17. 11. – sbírka na SSF
- 23. 11. – jednání Diecézního revizního finančního výboru
- 24. 11. – jednání Církevního zastupitelstva
- 25. 11. – poslední neděle liturgického roku
– sbírka ČBS
- 26. až 28. 11. – duchovní cvičení

Vinný kmen

občasník Brněnské diecéze číslo 26

Vydala Brněnská diecéze Církve československé husitské
v roce 2018

© Brněnská diecéze CČSH

Redakční rada: šéfredaktor: Miroslav Kubíček,
členové: Petr Šandera, Michaela Kubíčková, Pavel Pospíšil

Stálí dopisovatelé: Jiří Sladký, Michal Hvězda, Ivana Krejčí

Sazba a tisk: Tiskové středisko DR CČSH v Brně.
Fotografie neoznačené autorem pocházejí z archivu DR.

Určeno pro vnitřní potřebu CČSH